

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการขยายตัวสูง มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างอาชีพ และการกระจายความเจริญไปสู่ทุก ๆ ภูมิภาค การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของภาคคมนาคมขนส่ง การค้า และการลงทุนในด้านอื่น ๆ เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ สามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้รวดเร็วกว่าภาคการผลิตและบริการอื่น ๆ อย่างไรก็ตามตามอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 71)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 เสนอต่อประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อพิจารณา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีความพร้อมทั้งคุณภาพการแข่งขันและให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้จึงได้มุ่งเน้นการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนามาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 72)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เช่นกันถือเป็นบทบาทหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ชนบทกรรมนิยมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจ “การส่งเสริมการท่องเที่ยว” ในระดับท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางแผนการท่องเที่ยวการปรับปรุง ดูแลบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ตามมาตรา 16 (8) มาตรา 16 (13) มาตรา 17 (14) มาตรา 23 (19) และมาตรา 24 (12) พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในทุกระดับ อีกทั้งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ดูแลฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552, หน้า 76) การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นองค์กรภาครัฐที่ใกล้ชิดชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รู้จักและเข้าใจพื้นที่เป็นอย่างดี จึงสามารถกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความรักความหวงแหน ความภาคภูมิใจ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เพราะเมื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวย่อมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสะดวกรวดเร็วและไม่ขัดแย้งกัน อีกทั้งยังง่ายต่อชุมชน

ในการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (วิภาดา มุกดา, 2557, หน้า 2)

จังหวัดนครพนม เป็นกลุ่มจังหวัดทางลุ่มแม่น้ำโขง อยู่แถบอีสานตอนบน ประกอบด้วย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี จังหวัดนครพนมเคยเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน จึงมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจอยู่มาก และยิ่งปัจจุบันนี้ นครพนมเป็นจุดผ่านแดนไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่สำคัญอีกจุดหนึ่ง อีกทั้งยังมีความเจริญในหลาย ๆ ด้าน มีการคมนาคมสะดวกและมีสนามบิน ซึ่งช่วยส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี จึงถือว่านครพนมเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยว (Nakhon Phanom Travel) อีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย ในอดีตนครพนม เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ ที่รุ่งเรืองมาก พรั่งพร้อมทั้งอารยธรรมมากมาย ที่ถ่ายทอดมาเป็นพระธาตุประจำวันต่าง ๆ และพระธาตุที่มีความสำคัญที่สุด คือ องค์พระธาตุพนม ที่บรรจุพระอรหันตธาตุ (กระดูกส่วนหน้าอก) ของพระพุทธเจ้าไว้ ดังนั้นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากนครพนม คือ กลิ่นอายวัฒนธรรมนับร้อยปี และวิวสวย ๆ ของแม่น้ำโขง เส้นเลือดใหญ่ของคาบสมุทรอินโดจีนที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญมาจนทุกวันนี้ และในปี พ.ศ. 2559 นายสมชาย วิทย์ดำรงค์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ได้ประกาศให้จังหวัดนครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยว โดยมีนโยบาย “สามที่สุด สู้สุขที่สุด” อันประกอบด้วย 1) คักดีสิทธิ์ที่สุด พระธาตุพนม และพระธาตุประจำวันเกิด 2) สวยที่สุด สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 (นครพนม-คำม่วน) และ 3) งามที่สุด ทิวทัศน์ริมฝั่งโขง ทั้งยังมีแรงศรัทธาของศรัทธาจารย์สังฆราชที่ส่งผลให้ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในจังหวัดนครพนมเป็นจำนวนมากยิ่งขึ้น

(<http://www.paiduaykan.com/province/Northeast/nakhonphanom/nakhonphanom.html>.)

ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2560)

พระธาตุพนมเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เขตเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม ซึ่งเดิมเรียกว่า ภูกำพร้าว พระธาตุพนมไม่เพียงแต่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวนครพนมเท่านั้น พระธาตุพนมยังเป็นที่เคารพของชาวไทยภาคอื่น ๆ และชาวลาวอีกด้วย ว่ากันว่าถ้าใครได้มานมัสการพระธาตุ

ครบ 7 ครั้ง จะถือว่าเป็น “ลูกพระธาตุ” เป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและจะมีความเจริญรุ่งเรือง หรือแม้แต่การได้มากราบพระธาตุพนม 1 ครั้ง ก็ถือเป็นมงคลแก่ชีวิตแล้ว ในวันที่ 11 สิงหาคม 2518 เวลา 19.38 น. พระธาตุพนมได้ล้มทลายลงทั้งองค์ เนื่องจากความเก่าแก่ขององค์พระธาตุพนมและประจวบกับระหว่างนั้นฝนตกพายุพัดแรงติดต่อกันมาหลายวัน ประชาชนทั้งประเทศได้ร่วมบริจาคทุนทรัพย์และรัฐบาลได้ก่อสร้างองค์พระธาตุขึ้นใหม่ตามแบบเดิม การก่อสร้างนี้เสร็จสิ้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2522 นอกจากพระบรมสารีริกธาตุที่บรรจุในองค์พระธาตุแล้ว ยังมีของมีค่ามากมายนับหมื่นชิ้น โดยเฉพาะฉัตรทองคำบนยอดพระธาตุเป็นฉัตรทองคำที่มีน้ำหนักถึง 110 กิโลกรัม ปัจจุบันองค์พระธาตุมีฐานกว้างด้านละ 12.33 เมตร สูง 53.60 เมตร เป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมสูงแลดูสง่างาม งานนมัสการองค์พระธาตุเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี หนึ่ง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 24 มกราคม 2560 ให้เสนอชื่อ “พระธาตุพนม” ให้เป็นแหล่งมรดกโลกที่อยู่เนสโกอีกด้วย (<http://www.thatphanom.go.th> **ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง** 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2560)

เทศบาลตำบลธาตุพนมตั้งอยู่บริเวณที่ราบสูง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบนอยู่ริมฝั่งซ้ายโขง ในเขตท้องที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีพื้นที่ 4.60 ตารางกิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครพนม ประมาณ 52 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสกลนคร ประมาณ 75 กิโลเมตรและห่างจากกรุงเทพฯ ฯ ประมาณ 707 กิโลเมตร มีลักษณะเด่นหลายอย่าง คือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่รุ่งเรืองมาแต่อดีตที่ทรงคุณค่า วัฒนธรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ความมีน้ำใจของชุมชน เป็นเสน่ห์ที่มัดใจนักท่องเที่ยว มีความหลากหลายของอาหารพื้นบ้าน ปัจจุบันมีการพัฒนาทั้งด้านสาธารณูปโภคและการคมนาคมอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ชนบทธรรมนิยมและประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากองค์พระธาตุพนมแล้ว ในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม ก็ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น ชุมประตู่เรื่องอร่ามราษฎร์ากร, ตลาดเช้า ณ ธาตุพนม, สวนศรีโคตรบูรณ, จุดชมวิวน้ำโขง, ตลาดนัดจุดผ่อนปรนทางการค้า ไทย-ลาว ทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดี บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขงหลังสำนักงานเทศบาลตำบลธาตุพนม ฯลฯ (<http://www.thatphanom.go.th> **ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง** 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2560)

การที่เทศบาลตำบลธาตุพนม มีความพร้อมและความอุดมสมบูรณ์ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยังคงคุณค่า ไว้รอการมาเยือนของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็น ต้นทุนของท้องถิ่นที่พร้อมพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้างการบริหารจัดการ ยังขาดเสถียรภาพ ขาดองค์กรกลางที่มีอำนาจในการบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทำ ตามแผนรวม และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และรวมถึงกฎระเบียบของรัฐ ที่ตามไม่ทันการพัฒนาในภาคเอกชน การวางแผนที่ไม่นำไปสู่การปฏิบัติหรือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน ชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการจัดการภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น การลงทุนด้วยการท่องเที่ยวเน้นการก่อสร้างมากกว่าการจัดภูมิทัศน์และ ขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานทุกระดับทำให้การพัฒนา การท่องเที่ยวขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ (มิตพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2560)

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้นน่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เสริมสร้าง ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นถ้าชุมชนไม่เข้มแข็งก็จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นไปอย่างไม่มีมั่นคงและไม่ก้าวหน้า ธุรกิจการท่องเที่ยวต้องนำรายได้กลับคืนสู่ชุมชน ท้องถิ่น ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินธุรกิจและชุมชนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึง “สภาพปัญหาและ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” เพื่อจะทำให้ทราบบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนระดับตำบล ซึ่งผลที่ได้รับจะมีความจำเป็น ต่อการนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้มีความยั่งยืนเป็นประโยชน์ทั้งต่อชุมชน ประชาชน และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัย ได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด

2. สภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือไม่

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

สภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับสภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2. ได้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

3. ผลจากการวิจัยทำให้เทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในหน่วยงานราชการในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

1.1.1 บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการของเทศบาลตำบลธาตุพนม โดยคัดเลือกเฉพาะหน่วยงานราชการที่ดูแลและรับผิดชอบงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลธาตุพนม

1.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการ ประเภท ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก การขนส่ง/ยานพาหนะ และการบริการ นำเที่ยวที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม

1.1.3 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในหน่วยงานราชการในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran

โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (สัญญาพรรณ สวัสดิ์ไธสง, 2560, หน้า 214) และจะทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.1.5 สถานะที่เกี่ยวข้อง

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

2.2.1 สภาพปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

2.2.1.1 ด้านสังคม

2.2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

2.2.1.3 ด้านการเมือง

2.2.1.4 ด้านกายภาพ

2.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 4 ด้าน คือ

2.2.2.1 การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

2.2.2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.2.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2.2.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2.2.5 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

2.2.3 แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

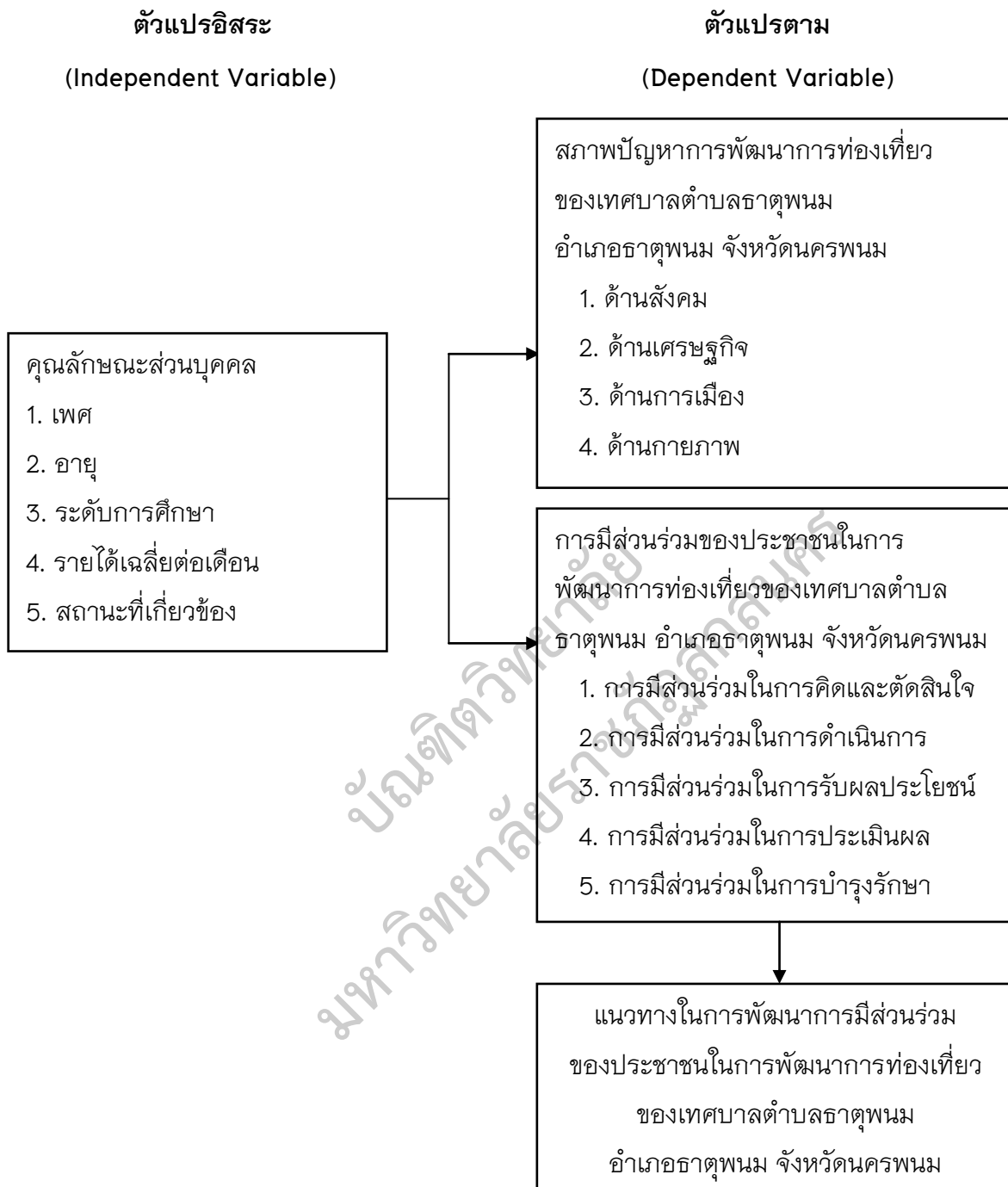
พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ช่วงเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับมิติของการบริหารการพัฒนาเมืองและชนบท ของสาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550, หน้า 49-52) แนวคิดเกี่ยวกับ ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม จากแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 8) และองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการท่องเที่ยวของ เทิดชาย ช้วยบำรุง (2552, หน้า 95) มาประยุกต์ บูรณาการ และ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อตอบคำถามของการวิจัยและกำหนดเป็นความ มุ่งหมายของการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเนื้อหาที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

1.1 ด้านสังคม หมายถึง สภาพปัญหาทางสังคม เช่น การรวมกลุ่ม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและประเพณีที่ดั้งเดิม ปัญหาอบายมุขในชุมชน ปัญหาการควบคุมแหล่งบริการสถานบันเทิง การบริหารจัดการชุมชนแออัด การสาธารณสุข และการสวัสดิการสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.2 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนแหล่งเงินทุน และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้พอเหมาะพอดีด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนและธุรกิจบริการต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งปัญหาการส่งเสริมการประกอบอาชีพ การมีงานทำที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.3 ด้านการเมือง หมายถึง สภาพปัญหาหรือสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน เช่น สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมือง ปัญหาการเคารพกฎระเบียบทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.4 ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพปัญหาการพัฒนา สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม การก่อสร้างโครงสร้าง และบริการพื้นฐานต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การค้นพบปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ไข การนำเสนอแนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การติดต่อประสานงาน การเสนอแนวทางเพื่อจัดระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การเสนอวิธีการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ การเข้าร่วมประชุม และการเสนอวิธีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมลงแรง

ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาล ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

2.1 การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณากำหนดกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม การวางแผน การตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เช่น การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม ผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ที่ในท้องถิ่นที่ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.5 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต่อไป

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นแล้วสืบทอดต่อกันมา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์

4. การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

5. เทศบาล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 มีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลซึ่งราษฎรในท้องถิ่นเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในท้องถิ่นในที่นี้ คือ เทศบาลตำบล ชาติชุมพล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

6. คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

6.1 เพศ หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

6.2 อายุ หมายถึง ระดับอายุของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) อายุไม่เกิน 30 ปี 2) อายุ 31-45 ปี 3) อายุ 46-60 ปี และ 4) มากกว่า 60 ปี

6.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี และ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

6.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชากร กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) รายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท 2) รายได้ 10,001-20,000 บาท 3) รายได้ 20,001-30,000 บาท และ 4) รายได้ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป

6.5 สถานะที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หมายถึง สถานะหรือตำแหน่ง ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 2) ภาคประชาชน และ 3) ภาคธุรกิจเอกชน

7. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลชาติชุมพล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม หมายถึง ข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ที่ร่วมกันพิจารณา หาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ของเทศบาลตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ที่ได้จากบทสรุปของ
งานวิจัยระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบล
ธาตุพนม ในด้านซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยรวม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร